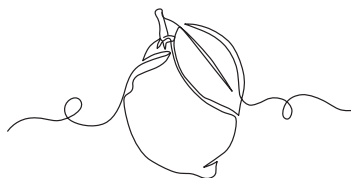

Dit is voor het liefdesverhaal waar ze nog recht op hebben.

BLIJDSCHAP

SOMS SCHUURT HET LEVEN HIER IN BERLIJN.

We zijn er nu vier maanden, maar af en toe voelt het nog steeds alsof ik in een andere wereld gestapt ben.

Kenans oom en tante wonen in een leuk huis aan de rand van de stad met hun twee kinderen, Yasmine en Mohammad, die iets ouder zijn dan Lama en Yusuf. Je kunt zien dat de vier neefjes en nichtjes zijn, met hun bruine haar en hun ogen in verschillende tinten groen. Zijn oom werkt als specialist interne geneeskunde in een Berlijns ziekenhuis, en met zijn hulp zijn al Kenans verwondingen langzamerhand genezen. De snee in mijn nek is ook geheeld; je ziet alleen nog een vaag litteken. Kenans tante heeft na haar rechtenstudie een paar jaar gewerkt, waarna ze is gestopt om thuis voor de kinderen te zorgen. Maar nu kwam ze weer snel in actie en regelde met haar kennis en ervaring de documenten die we als asielzoekers nodig hebben om voor ons de overgang zo soepel mogelijk te maken.

Met zijn tweeën stonden ze ons in Syracuse aan de kust op te wachten. Hun ogen waren groot van schrik en Khale Sara sloot me meteen in

haar armen, zonder zich er iets van aan te trekken dat ik tot op het bot doorweekt was en met klapperende tanden van alles over madeliefjes en Layla in een gele zomerjurk brabbelde.

Toen we eenmaal in Berlijn waren, lag ik dagenlang in bed in de kamer die Khale Sara voor me had klaargemaakt. Ik huilde en huilde maar en vroeg me af of er ooit een einde aan mijn tranen zou komen.

‘Het is goed. Het is goed. Het is goed,’ herhaalde Khale Sara keer op keer, terwijl ze mijn haar borstelde en ik met mijn tranen natte plekken op de kussens maakte. De manier waarop ze me aanraakte, als een moeder, leek wel een drug waarnaar ik al een jaar hunkerde.

Zij en haar man waakten over ons alle vier en overspoelden ons met alle liefde die ze in zich hadden. Ze waren er toen Lama midden in de nacht schreeuwend om haar moeder wakker werd. Ze waren er voor Yusuf, hielpen hem zijn angst te overwinnen en zijn stem terug te vinden. En ze waren er voor Kenan, door hem te helpen een voor een de klauwen los te wrikken waarmee de pijn zich in zijn geest had vastgeklampt.

Die eerste twee maanden leken een nacht waaraan geen einde kwam en waarin we geleidelijk probeerden onszelf terug te vinden, stilletjes en luidkeels, met tranen en gelach. De kleuren waren veel te fel en deden pijn aan onze ogen, de geluiden vreemd en volkomen anders dan die in Homs. Het duurde een tijdje voordat onze lichamen zich erop hadden ingesteld, voordat onze trillende zenuwen tot bedaren waren gekomen.

Zelfs nu herinner ik me niet veel meer van het moment dat onze boot in de Middellandse Zee zonk, maar de angst... de angst lijkt wel permanent, alsof die in mijn hersencellen gekerfd is. De laatste paar weken is de ergste schok weggeëbd. Nu heerst er een oorverdovende stilte, en in die stilte rouw ik. Layla en Hamza zijn mijlenver weg, een hele zee en een paar landen bij me vandaan.

’s Nachts huil ik nog steeds om Layla’s graf en vraag ik me af of iemand haar ooit zal bezoeken. Wie zal er madeliefjes leggen op de aarde waarin ze rust? Wie zal er naast haar graf staan en Al-Fatiha lezen voor haar ziel?

Wie zal tegen haar zeggen dat we haar nooit zullen vergeten?

Ik huil om Hamza's pijn, om zijn leven dat stukje bij beetje van hem wordt afgepakt. Stiekem hoop ik dat hij dood is, en die hoop vorm ik om tot een gebed dat God hem zal laten rusten in vrede. Maar ik weet dat zelfs als hij overleden is, ik daar toch niet achter kan komen. Kenans oom en tante checken elke dag of er nieuws is. Zelf kan ik het niet. Ik kan het niet opbrengen om naar de lijst met namen te turen of Facebookpagina's te verversen, wachtend op verlichting waarvan ik weet dat die nooit zal komen. Ik kan niet kijken naar de gezichten van de martelaren op kille ziekenhuisbedden zonder te denken aan de ogen die ik gesloten heb en de zielen die ik niet heb kunnen redden.

Ik ben een meisje, weggerukt van haar thuis, in stukken gebroken en weer in elkaar gezet.

Als ik niet kan slapen, app ik Kenan. Hij ligt in de andere kamer, met Yusuf. Op die nachten blijven we wakker en wisselen we berichtjes uit tot de ochtend aanbreekt.

Het is vreemd om te zeggen, maar toen we in Duitsland aankwamen, voelde Kenan ineens anders. En ik voelde voor hem ook anders, denk ik. Als we met zijn tweeën waren, vielen er ongemakkelijke stiltes. Kenans ogen werden glazig, alsof hij terug was in Homs. En als we wel praatten, was het alsof de zinnen die we tegen elkaar zeiden verscheurd en daarna met grove steken weer aan elkaar genaaid waren.

We wisten niet hoe we weer 'wij' moesten zijn. De 'wij' die we in Syrië waren. Het maakte me bang, deze plotselinge afstand tussen ons. Vooral toen hij zei dat het misschien het beste voor ons was om de eerste tijd 's nachts niet bij elkaar te zijn. Zodat we eerst onszelf konden terugvinden.

Toen kwamen we erachter dat we dat niet alleen konden.

Dus begonnen we elkaar berichtjes te sturen.

Als we appen, zijn we onszelf.

Door te appen vinden we de weg terug naar elkaar.

Toch voelt Kenan soms nog steeds vreselijk ver weg. Soms slaat een

vreselijke angst zijn handen om mijn keel om me te verstikken. En misschien zou die me ook echt te pakken hebben gekregen als de bloemen er niet waren geweest.

Sinds mijn eerste dag in Berlijn staan er 's ochtends als ik wakker word bloemen voor mijn slaapkamerdeur. Eerst sneeuwkllokjes, zodra de vorst verdwenen was. Daarna kwamen de narcissen, hyacinten, vergeet-me-nietjes, sleutelbloemen en madeliefjes.

Kenan heeft me nog nooit gevraagd of ik ze mooi vind of niet. Maar ik weet dat hij ze er neerzet. Als ik opsta voor het fajr-gebed, hoor ik hem buiten in de tuin rondlopen.

Op een dag – zomaar een ochtend in juli – hoor ik na de fajr Kenan op de gang. Zonder erbij na te denken sta ik op en trek de deur open.

Op de vloer voor de drempel staat een waterlelie; de witte bloemblaadjes glanzen in het donker.

Kenan is al een eindje weggelopen, maar zodra hij de deur hoort opengaan blijft hij staan en draait zich om. Zijn blik dwaalt van mijn vlecht met loshangende pieken naar de ketting met mijn trouwring, en vervolgens omlaag naar mijn oversized T-shirt met aardbeienprint en bijpassende pyjamabroek. Het is nog vroeg en te donker om zijn gezichtsuitdrukking goed te kunnen zien, maar hij draagt een eenvoudig wit katoenen T-shirt en een joggingbroek, en hij heeft er nog nooit zo mooi uitgezien.

Gek genoeg voel ik de tranen achter mijn ogen branden. Hoewel we in hetzelfde huis wonen, op dezelfde verdieping slapen en elkaar elke dag zien, mis ik hem. Ik mis hem zo erg dat het pijn doet tot in het merg.

‘Waar heb je de waterlelie gevonden?’ vraag ik zacht, maar het voelt als een schreeuw in de stilte.

Hij schraapt zijn keel. ‘Vlakbij is een vijver.’

Ik stel me hem voor, lopend in het maanlicht naar een stille vijver die eruitziet als een plaatje in een sprookjesboek. Ik stel me voor dat hij de hele tijd aan mij heeft gedacht.

Voorzichtig pak ik de waterlelie op, streel de bloemblaadjes en bewonder hoe ze omhoog krullen. Een bloem die weigert te verdrinken en uit het water zelf groeit. Ik heb er in geen jaren een gezien. 'Ik vind hem prachtig,' fluister ik.

'Daar ben ik blij om,' zegt hij zacht. Na een korte aarzeling voegt hij toe: 'Ik zie je later.'

Hij wil weglopen, en er gaat een schok door me heen.

Nee.

'Wacht.' Ik doe een stap zijn kant op. 'Alsjeblieft.'

Hij wacht.

Ik zet de waterlelie op de ladekast naast de deur en loop daarna op blote voeten naar hem toe. De vloerplanken kraken.

Zijn blik dwaalt geen moment af. Zijn uitdrukking is zo teder dat ik wel zou kunnen huilen. Zijn jukbeenderen tekenen zich nog iets te scherp af, maar dankzij het door zijn oom opgestelde dieet en oefenprogramma is hij wel wat aangekomen. We zien er allemaal al een stuk gezonder uit.

Ik slik een keer en ga daarna op mijn tenen staan om mijn handen tegen zijn wangen te leggen. Hij slaakt een korte zucht, en dat geeft mij de moed om mijn lippen tegen de zijne te drukken.

Onmiddellijk slaat hij zijn armen om me heen en trekt me naar zich toe, tilt me op. Mijn hart smelt ter plekke. Deze kus lijkt in niets op de kussen die we in Homs deelden. Dit is noodzaak en wanhoop. Dit is veel te lang gescheiden zijn geweest en weer bij elkaar komen. Dit is eindelijk gevonden worden.

'Salama,' brengt hij hijgend uit. Hij drukt zijn voorhoofd tegen dat van mij, terwijl ik nog steeds in zijn armen hang en mijn voeten tegen zijn schenen stoten. 'Ik heb je gemist.'

De tranen die over mijn wangen rollen, prikken niet, maar voelen als troost.

Hij hijst me iets hoger zodat ik mijn benen om zijn middel kan slaan. Zo dronken ben ik door zijn aanraking dat ik me nergens voor geneer.

Hij voelt warm en ruikt naar citroenen. Naar munt. Ik kus zijn wangen, zijn kaken, zijn lippen, alle huid die ik kan vinden, en woel met mijn vingers door zijn haar. Het is langer dan eerst. Hij schuifelt naar mijn kamer en geeft de deur met zijn voet een zetje zodat hij dichtvalt.

De klap brengt me terug in het hier en nu en ik til mijn hoofd op om in zijn glinsterende groene ogen te kijken.

‘Dat was te hard,’ fluistert hij met een open, lachende blik, en zo blijven we staan, ik in zijn armen terwijl hij heen en weer wiegt, en we spitzen onze oren.

Er klinkt niets dan stilte, dus ademen we weer uit.

Ik laat mijn handen naar zijn hals glijden, voel zijn hartslag, die vreselijk tekeergaat. ‘Ik... Je oom en tante kunnen elk moment wakker worden voor de fajr. We kunnen niet... Wat als... Wat zullen ze wel niet denken als...?’

Hij trekt een wenkbrauw omhoog. ‘Wat zullen ze wel niet denken als ze merken dat ik bij jou op je kamer ben?’

Ik knik.

‘Salama, je weet toch dat ons huwelijk ook in Duitsland geldig is, hè?’

Blozend antwoord ik: ‘Ja, dat weet ik. Het is gewoon... Straks horen ze de douche en weten ze dat het *ghusl* is! Het zal vreselijk ongemakkelijk zijn bij het ontbijt. Ik kan niet met je oom en tante aan tafel zitten terwijl ze precies weten wat er gebeurd is doordat we alle twee gedoucht hebben.’

Hij grinnikt en zet me voorzichtig neer. Daarna strijkt hij de losse krullen die uit mijn vlecht ontsnapt zijn uit mijn gezicht. ‘We hoeven helemaal niets te doen.’

O.

Ik voel een golf van teleurstelling.

Hij kijkt me ondeugend aan. ‘Wil jij wel iets doen?’

‘Misschien,’ fluister ik. Knipperend met mijn ogen realiseer ik me opeens dat dit het langste gesprek is dat we face to face gevoerd hebben

sinds we in Berlijn zijn. En dat het niet zomaar een gesprek is. Dat het gaat over met elkaar naar bed gaan.

‘Nou, misschien voel je je beter als je weet dat ook ik me de eerste keer niet zo had voorgesteld, in het huis van mijn oom.’ Hij windt een lok haar om zijn vinger.

‘Wil je daarom niet bij mij op de kamer slapen?’ Ik sla mijn armen om mijn eigen schouders.

Er verschijnen lieve lachrimpeltjes naast zijn ogen en de krul ontsnapt uit zijn vinger. ‘Ik wilde niet dat je dacht dat ik iets met je zou proberen of zo. Ik wilde dat je genoeg ruimte voor jezelf had.’

‘Het is te veel ruimte,’ fluister ik. Ik stik bijna in de woorden. ‘Je voelt... Je voelt zo ontzettend ver weg en i-i-ik weet niet hoe...’ Mijn keel knijpt dicht en deze keer prikken de tranen wel. ‘Ik weet niet hoe ik met je moet praten. Als ik niet elke ochtend je bloemen vond, zou ik denken dat je niet meer van me houdt.’

Hij knippert met zijn ogen. ‘Wat?’

Ik staar naar de vloer, volg met mijn blik de randen van elke plank en vraag me af van wat voor boom het hout afkomstig is. Mijn wangen zijn veel te warm en ik voel me belachelijk in deze aardbeipyjama. Ik verdrink bijna in het t-shirt. Hoewel ik in de aanloop naar Layla’s bruiloft niet met haar ben meegegaan om lingerie te kopen – dat zouden we alle twee veel te gênant hebben gevonden – ben ik heus slim genoeg om te weten dat een oversized t-shirt meestal niet de eerste keuze van een bruid zal zijn.

Hij legt zijn handen om mijn gezicht en tilt het iets op. ‘Salama, ik hou zo veel van je dat het fysiek pijn doet,’ mompelt hij terwijl hij met zijn duimen cirkeltjes over mijn huid tekent. ‘Als ik naar je kijk, kan ik niet geloven dat je hier bij me bent. Dat je de mijne bent. En na alles wat we hebben meegemaakt... Na al het verlies’ – hij haalt zo diep adem dat zijn schouders ervan schokken – ‘wilde ik je de gelegenheid geven om te herstellen, te rouwen. Zelf had ik dat ook nodig. Soms als ik wakker word, weet ik niet meer dat ik hier ben. Dan denk ik dat ik in Homs zit. Vaak denk ik

ook dat jij daar nog bent. En ik wilde niets liever dan je stevig tegen me aan drukken, maar ik wist niet of jij dat ook wilde. Mijn familie is jouw familie, maar jij bent je ouders, je broer, je zus verloren. Ik dacht dat je een tijdje alleen wilde zijn.’ Hij trekt me dicht tegen zich aan, slaat zijn armen stevig om me heen en begraaft zijn gezicht in mijn nek. ‘Het spijt me. Het spijt me dat je door mij zo voelt.’

Ik grijp me vast aan zijn rug. ‘Het geeft niet,’ mompel ik. In mijn hart trilt blijdschap. Het is een vreemd, heerlijk gevoel. Ik wil er meer van.

Hij kust het litteken op mijn hals. Daarna voel ik zijn lippen bij mijn oor, en met een stem die de rillingen over mijn rug laat lopen fluistert hij: ‘Vergeef je me?’

Omdat mijn stem me in de steek laat, knik ik.

De zon komt boven de horizon uit en schijnt door het raam naar binnen, precies op zijn gezicht. Het licht laat hem stralen. Mijn adem stopt en ik zie zijn blik verzachten.

‘Jij en ik zouden een paar dagen met zijn tweetjes moeten zijn,’ zegt hij terwijl hij me naar het bed toe duwt. ‘Weg uit dit huis.’

‘Kun je soms gedachten lezen?’ Ik val ruggelings op het bed en trek hem boven op me. Blijdschap is heerlijk. Het is opwindend, als vuurwerk, of de eerste sneeuwvlokken van de winter.

Zijn ogen lachen terwijl hij me kust. Hij laat zijn hand langs mijn vlecht glijden en trekt het elastiekje eraf. Met zijn vingers woelt hij door mijn haar. Mijn lichaam pakt de regie over en ik frunnik aan zijn t-shirt, maar hij houdt me tegen.

Verwijtend kijk ik hem aan.

‘Ongemakkelijk ontbijt.’ Hij knipoogt.

Opnieuw wordt ik overvallen door de werkelijkheid en ik krijg het warm. Zo wil ik het niet. En zeker niet in een aardbeipyjama. Kreunend zeg ik: ‘Bovendien hebben we geen anticonceptie. En om eerlijk te zijn weet ik niet of ik het wel zo stilletjes kan.’

Deze keer krijgt hij een kleur.

Met opgetrokken wenkbrauwen kijk ik hem aan. Tot nu toe was ik degene die probeerde niet te blozen terwijl hij juist in zijn element leek, met zijn lippen op mijn huid, maar zodra ik er niet meer omheen draai, is hij degene die verlegen wordt. ‘Serieus? Moet je daarom blozen?’

‘I-Ik weet niet waarom.’ Hij legt een hand voor zijn ogen. ‘Ik heb er natuurlijk over nagedacht, over met jou naar bed gaan, maar kennelijk heb ik er niet écht over nagedacht.’

Het is schattig. Het roze blosje en zijn ademsappel die opwipt wanneer hij slikt. Ik trek aan de hals van zijn T-shirt en dan rusten zijn lippen alweer op de mijne.

Alles verdwijnt, behalve hij.

En ik voel dat het goed is. Er is geen schuldgevoel. Er zijn geen zorgen, er is geen melancholie.

Alleen blijdschap.

Als hij zijn hoofd optilt, schitteren zijn ogen, alsof hij opeens iets heeft bedacht.

‘Wat?’ Ik word een beetje zenuwachtig van zijn intense blik.

‘Ik wil iets doen.’

‘Oké?’

Hij bijt op zijn onderlip. ‘Denk je echt dat je niet stil kunt blijven?’

Mijn longen hebben het bijtje erbij neergegoid. ‘I-Ik weet het niet. Misschien niet. Wat wil je doen dan?’

Hij glimlacht. ‘Ik wil iets voor jou doen. En het ontbijt hoeft er niet ongemakkelijk door te worden, want ik heb erna geen ghusl nodig. Alleen jij. Dus dan lijkt het net alsof je gewoon zin had om ’s ochtends te douchen.’

Iets voor jou.

Diep in mijn buik gloeit iets vurigs op. Mijn zenuwuiteinden tintelen. ‘Oké.’

Hij vlecht zijn vingers door de mijne en kust me opnieuw. Langzaam, alsof hij alle tijd van de wereld heeft, stookt hij het vuurtje diep van binnen nog verder op.

Daarna schuift hij langs mijn lichaam naar beneden en vergeet ik mijn eigen naam.

We doen ons uitstapje.

Een mini-huwelijksreis.

Maar op de dag dat we vertrekken, verrast Kenan me eerst met een kleine ceremonie in het bos. Om onze trouwbelofte te vernieuwen. Hij wilde het buiten onder de bomen doen, waar ons wederzijdse ‘ja’ in de geborgenheid van het bos kon klinken en vervolgens in alle vrijheid het luchtruim kon kiezen. Hij wilde een Studio Ghibli-bruiloft. Hij wilde magie.

En ik ook. Maar terwijl hij altijd hardop heeft gedroomd en zich er nooit iets van heeft aangetrokken wie zijn verhalen en fantasieën hoorde, zijn mijn dromen stiller, gereserveerd voor de mensen die ik vertrouw en van wie ik houd. Ik heb ze altijd alleen aan mijn dagboeken toevertrouwd of in het geheim gefluisterd, met rode wangen en aarzelende woorden.

Terwijl ik over het bospad naar hem toe loop, fluister ik in gedachten: madeliefjes, madeliefjes, madeliefjes. Hier tussen de bomen in mijn eenvoudige witte jurk voel ik opeens die blijdschap weer.

Kenan recht zijn rug als hij me ziet. Zijn mond zakt een beetje open. Ik moet me bedwingen om niet naar hem toe te rennen en mijn armen om hem heen te slaan.

Als ik eindelijk naast hem sta – met Khale Sara, Yasmine en Lama niet ver achter me – ben ik verbluft over hoe mooi hij is. Het is alsof al die vijf maanden van rust en herstel precies op dit moment in hem tot bloei komen. Op deze magische plek. Hij draagt een zwart pak en heeft zijn kastanjebruine haar opzij gekamd, hoewel het briesje al zijn werk weer ongedaan maakt. Zijn ogen hebben er nog nooit zo mooi uitgezien: kostbare groene edelstenen met spikkeltjes goud erin, beschermd door die lange wimpers. Hij heeft weer wat kleur gekregen en er staan lichte

blosjes op zijn wangen. Het pak zit een beetje ruim bij de taille, maar past hem verder goed.

Stukje bij beetje, cel voor cel, geneest hij.

‘Hé,’ fluistert hij.

‘Hé,’ mompel ik terug. Het lukt me niet om mijn grijs te bedwingen.

Hij pakt mijn handen en tekent cirkeltjes op mijn knokkels, en ik krijg het helemaal warm.

Dan buigt hij zich naar voren en fluistert in mijn oor: ‘Je ziet er prachtig uit, echtgenote.’

Verlegen kijk ik naar zijn oom, de getuige en de imam, die doen alsof ze niet luisteren.

De imam schraapt zijn keel. ‘Zijn jullie er klaar voor?’

‘Ja,’ antwoordt Kenan, terwijl hij me met die glimlach blijft aankijken.

Ik knik. Ook ik blijf maar glimlachen.

De imam begint met *khutbah-al-nikah*. ‘Niets of niemand heeft het recht aanbeden te worden behalve Allah, en Mohammed is zijn dienaar en boodschapper.’ Daarna reciteert hij de drie Koranverzen die over het huwelijk gaan en ook de profetische Hadith.

Kenan blijft me voortdurend aankijken. Ik weet wat hij denkt. De laatste keer dat we deze woorden hoorden, was toen dokter Ziad ons trouwde in het ziekenhuis. Mijn ogen prikken.

De imam heft zijn handen als in een smeekbede en we doen allemaal met hem mee terwijl hij voor een goed leven voor ons tweeën bidt, zijn goede wensen voor de moslimgemeenschap uitspreekt en iedereen in de hele wereld geluk en veiligheid toewenst.

We reciteren Al-Fatiha, en daarna richt de imam zich tot Kenan en vraagt: ‘Wat heb je haar als *mahr* geschonken?’

Kenan schraapt zijn keel en ik zie dat hij nu toch eindelijk zenuwachtig wordt. ‘De ring van mijn moeder.’

Een maand geleden vroeg Kenan me wat ik wilde, en ik zei dat ik niets

hoefde, maar zo werkt het niet in de islam. Ik moet om een bruidsschat vragen, en dus koos ik uiteindelijk voor de ring van zijn moeder, die hij me in de ruïne van mijn oude huis gegeven had. De ring draagt herinneringen in zich mee. Hij draagt Syrië en Homs in zich mee.

‘Accepteert de bruid dat?’ vraagt de imam.

‘Ja,’ antwoord ik met duidelijke stem en ik maak mijn kettinkje los om de ring ervan af te kunnen halen. Ik geef hem aan Kenan en steek daarna mijn hand uit. Even knippert hij met zijn ogen en dan schuift hij langzaam de ring aan mijn vinger. Hij past, en Kenan lacht van blijdschap. Mijn hart bloeit open.

‘Verder wil ik graag vijf gouden armbanden aan Salama’s bruidsschat toevoegen,’ zegt Kenan.

Verrast kijk ik op.

‘Accepteert de bruid dat?’

Ik leg een hand op mijn borst en slik moeizaam. ‘Kenan, ik... We hadden niet...’

Hij schudt zijn hoofd. ‘Jij bent je gewicht in goud waard, en dat wil ik je laten weten op elke manier die ik kan.’

Ik kijk naar Kenans oom, die naar me knikt. Zijn ogen glimlachen. Zijn blik vertelt me dat hij weet dat ik niemand heb die me kan weggeven – geen vader of broer, geen moeder en geen zus – maar dat hij ervoor wil zorgen dat ik me nooit een buitenstaander zal voelen. Hij wil dat mijn mahr daar het bewijs van is.

‘Ik accepteer het,’ zeg ik zachtjes.

Kenans oom haalt een fluwelen buideltje uit zijn zak en geeft het aan Kenan, die het weer doorgeeft aan mij. Het is zo zwaar dat het bijna uit mijn hand glipt.

‘Bedankt.’

Kenan schuift de armbanden om de beurt om mijn pols, waar ze elkaar rinkelend raken, en strijkt daarna met zijn vingers over mijn wang en tilt mijn kin een stukje op. ‘Je eigen gewicht in goud waard, Sheeta.’

‘Goed. Salama Kassab, neem je Kenan Aljendi tot je echtgenoot?’
vraagt de imam.

Ik glimlach. ‘Ja. Ja. Ja.’

‘En Kenan Aljendi, neem je Salama Kassab tot je echtgenote?’

Kenan grijns. ‘Ja. Ja. Ja.’

‘Moge Allah jullie beiden voorspoed en gezondheid schenken. *Alf mabrouk.*’

We zijn getrouwd.

Opnieuw.

We hebben een vakantiehuis midden in het bos gehuurd, vlak bij de Basteibrug, drie uur bij Berlijn vandaan, waar de wegen hebben plaatsgemaakt voor de natuur en waar andere mensen heel ver weg lijken.

Rondom het huisje staat het vol met zomerbloemen. De bladeren van de hoge bomen reiken tot aan de wolken, en als we aankomen, zie ik twee eekhoorns van tak naar tak springen. De wind ruist in de bladeren, de vogels zingen en ik vul mijn longen met lucht die zo schoon is dat hij zoet smaakt.

Tijd bestaat hier niet.

Hier is geen pijn. Geen verdriet. Niets.

In het huisje is alles blauw. Aan de ene kant is een open keuken, aan de andere kant staat een lekkere bank. Aan het einde van het halletje leidt een deur naar een slaapkamer, met ramen van de vloer tot aan het plafond en daarachter het bos. Kenan staat naast me en zet de tassen neer, en zodra onze ogen elkaar vinden, weet ik dat we alle twee hetzelfde denken. We zijn alleen. We zijn perfect en onmiskenbaar alleen, en daar staat het bed, oplichtend als een baken. Het had net zo goed een knipperend zwaailicht kunnen zijn, met een krijsende sirene erbij.

‘Vind je het wat?’ Kenan schraapt zijn keel en knikt om zich heen naar het huisje.

‘Ik vind het geweldig,’ antwoord ik. Door de slaapkamer loop ik naar

de grote ramen. Daar word ik begroet door een wei vol bloemen.

Hij wrijft in zijn nek, en het vuur dat hij een maand geleden diep in mijn buik heeft ontstoken keert in alle hevigheid terug. Het is niet eerlijk dat hij er in een spijkerbroek en wit t-shirt zo knap uitziet.

‘Ben je moe?’ vraag ik.

Hij kijkt me vragend aan. ‘Zo lang hoefden we niet te rijden, dus... Nee?’

‘Hm. Mooi.’

‘Waar dacht je aan?’ vraagt hij met zijn handen in zijn zakken. Hij doet zijn best om nonchalant te klinken, maar slaagt daar totaal niet in.

‘Volgens mij aan hetzelfde als jij,’ antwoord ik. Ik loop naar een van de tassen, rits hem open en zoek het gele etuitje waarin ik mijn lingerie heb gestopt. Godzijdank ben ik het in mijn eentje gaan kopen, want telkens als ik de gewaagdere slipjes en bh's zag, werd ik vuurrood. Om die te dragen zou ik heel wat dapperder moeten zijn dan ik in werkelijkheid ben.

Zodra ik het gevonden heb, tussen mijn sandalen en een spijkerbroek, draai ik me om. Kenan ziet mijn verhitte gezicht en de manier waarop ik het etui stevig vasthoud.

Hij bijt op zijn onderlip. ‘Salama, we hoeven het niet nu meteen te doen. Echt niet.’

‘Dat weet ik,’ antwoord ik met het etui tegen mijn borst gedrukt. ‘Maar ik kan aan niets anders meer denken.’

Hij laat zijn knokkels knakken. ‘Ik...’

‘Je verpest de stemming,’ onderbreek ik hem met opgetrokken wenkbrauwen, en hij snuift.

Hij overbrugt de afstand tussen ons tweeën en kust mijn voorhoofd. ‘Sorry.’

Nog een paar tellen houdt hij mijn hand vast, maar dan laat hij los, en ik haast me naar de badkamer en sluit de deur achter me.

De badkamer is blinkend schoon. Middenin staat een vrijstaand bad met zilveren kranen. Aan de stenen muur hangt een hoge spiegel.

Voordat ik er te veel over na kan denken, doe ik mijn hidjab af. Ik schud mijn haar en het danst even om mijn gezicht voordat het stil blijft hangen. Na een keer diep ademhalen rits ik het gele etui open en haal er een bh en broekje uit.

‘Ach, ik hou ze toch niet erg lang aan,’ mompel ik terwijl ik me uitkleed en de lingerie aantrek.

Ik bekijk mezelf in de spiegel met de vergulde lijst. Mijn krullen kietelen tegen mijn wangen. Sinds een tijdje glanzen ze weer, waardoor het donkerbruin levendig oogt. Kenan weet niet dat ik mijn haar in een bobkapsel heb laten knippen. Ik hoop hem ermee te verrassen. Mijn wangen zijn warm, zo spannend vind ik het wat er buiten deze badkamer op me wacht. Ik speel met het bandje van de lichtroze bh en bestudeer het prachtig geborduurde kant. Tussen de bh en de bijpassende boyshorts is mijn middenrif bloot.

Mijn hemel.

‘Ik voel me idioot. En schattig,’ fluister ik. ‘Layla, ik wou dat ik je nu kon appen, zodat jij tegen me kon zeggen dat ik rustig moet blijven.’

Ik schud even met mijn handen en mijn armen om alle overbodige adrenaline kwijt te raken en breng daarna een beetje mascara en lippenstift aan.

‘Oké,’ fluister ik. Ik haal diep adem en blaas de lucht daarna langzaam uit om mijn hart tot bedaren te brengen. Nog één keer haal ik een hand door mijn haar en daarna open ik voorzichtig de deur.

Kenan zit op de rand van het bed. Hij kijkt op en zijn mond valt open. ‘Je haar,’ fluistert hij.

Daarna glijden zijn ogen over mijn hele lichaam, en ik vind het moeilijk om te blijven ademen. Er is maar weinig lucht in de kamer, maar het geeft niet. De kleuren zijn uiteengespat in duizend splinters en dansen met het licht. De vlekjes raken me, kruipen langs mijn blote benen en armen omhoog, druppelen langs zijn wangen naar zijn hals.

Ik ren naar hem toe.

Wat me het meest verbaast, is hoe natuurlijk het voelt. Hoe alle verlegenheid lang geleden al verdampt is, waarna alleen het roze op onze wangen is achtergebleven. Het is alsof we voor elkaar gemaakt zijn. Alsof de touwtjes van het noodlot ons zelfs als we ieder aan de andere kant van de wereld geboren waren, naar elkaar toe zouden hebben getrokken. Ons zouden hebben vervlochten, steeds meer vervlochten.

En als hij me laat zien hoeveel hij van me houdt, weet ik dat mijn hart – dat gewonde, gerepareerde hart van mij – op het punt staat mijn borst uit te fladderen om in zijn handen te landen.

Alles is liefde en vuur en passie, en er is zo veel kleur dat ik niet weet of het echt is of alleen mijn verbeelding. Of de paarse strepen die over zijn schouders en slaap op mijn voorhoofd druipen wel echt bestaan. Of het scharlakenrood dat onder mijn huid klopt wel echt van mij is. En wanneer hij zijn lippen onder mijn kaak tegen mijn hals duwt, in de holte waar het witte litteken zit, barst er achter mijn gesloten oogleden een zee van iriserend groen open.

Ik neem zijn gezicht in mijn handen, druk mijn lippen op zijn oor en zeg hijgend in de luttele momenten die mijn longen me toestaan: ‘Ik hou van je.’

Hopelijk is het genoeg om duidelijk te maken hoeveel hij voor me betekent. Dat is zoveel meer dan in die paar woordjes valt uit te drukken, maar er is geen andere manier om te beschrijven wat ik voor hem voel. En dus zal ik me daarmee tevreden moeten stellen, zal ik een manier moeten vinden om een heel universum, iets wat oneindig is, in die vier woordjes te kerven. Om dankbaar te zijn dat ik door hem zo gezegend ben om de betekenis ervan werkelijk te kennen.

Hij houdt zijn hoofd iets naar achteren en ik prent me de uitdrukking op zijn gezicht in. De manier waarop zijn ogen iets groter worden, terwijl ze schitteren door de niet vergoten tranen die als kleine saffieren aan zijn oogleden hangen. Het rood dat naar zijn wangen en oren is gekropen en de manier waarop hij zucht, een geluid dat zacht en ongelovig klinkt, alsof hij dit droomt.

‘Mijn hart is niet meer van mij,’ mompelt hij terwijl hij met een duim over mijn onderlip strijkt. ‘Al een hele tijd niet meer.’ Hij laat zijn handpalm naar mijn borst zakken en drukt hem tegen mijn ribben, op de plek waar mijn hart harder klopt dan het ooit heeft gedaan. ‘Het is van jou. Ik ben van jou.’

Ik trek hem tegen me aan en opnieuw verliezen we ons in elkaar. Deze keer wil ik de kleuren blijven zien, omdat ik ze precies zie zoals hij ooit voorspelde. Ik wil ze zachter zien worden. Ik wil dat mijn ziel met alle tinten gevuld wordt. Ik wil dat ze door mijn huid heen dringen.

En wanneer er niets meer tussen ons in is dan onze hijgende ademhaling, neemt hij me in zijn armen en legt zijn voorhoofd tegen mijn sleutelbeen, en ik sla mijn armen om hem heen.

‘Helemaal van jou,’ fluistert hij met een stem die dronken is van de slaap.

Er hoeft niets meer gezegd te worden. Deze stilte, hier en nu, is niet bedoeld voor woorden, niet bedoeld om lieve niemendalletjes uit te wisselen of dingen te beloven. Deze stilte is voor hem en mij, om zonder gêne en zonder verontschuldiging in te kunnen bestaan.

Dit is blijdschap.

‘Salama, blijft ’ns stilzitten,’ roept Kenan van zijn plek op de stoep, een paar meter bij me vandaan. Hij kijkt over de rand van zijn schetsboek naar mij en naar de Brandenburger Tor en buigt zich daarna weer over zijn tekening.

Ik doe mijn best. Echt waar. Maar het is moeilijk om stil te blijven zitten als er een hele groep omstanders naar je kijkt. Hun blikken schieten heen en weer tussen Kenan en mij. Een paar van hen zijn achter Kenan gaan staan en kijken over zijn schouder mee terwijl hij mij tekent. Ze mompelen woordjes in het Duits. Ik versta ‘mooi’ en ‘waanzinnig’.

Ik draag een blauwe zomerjurk en een enorme hoed die gelukkig mijn gezicht verbergt, zodat niemand kan zien dat ik vreselijk bloos. De jurk

en de hoed zijn precies wat Layla voor me zou hebben uitgekozen. Ik weet gewoon wat ze zou zeggen: ‘O, maar het maakt geen klap uit dat het herfst is. Wij zijn in de zomer geboren, dus dragen we zomerkleren als we daar zin in hebben.’

Kenan legt zijn staafje houtskool neer, loopt naar me toe en hurkt naast me. ‘Gaat het wel?’ vraagt hij bezorgd. ‘Wil je liever ophouden?’

Hij draagt bretels – ik had geen idee hoe leuk ik dat vond totdat ik hem ermee zag – en een overhemd met opgerolde mouwen. Zijn haar is inmiddels zo lang dat hij het vaak in een knotje draagt, zoals nu, en om een of andere reden staat hem dat perfect. Het is alsof hij zijn artistieke ziel ermee uit of zo. Alles aan hem is een verrassing, en daardoor ontdek ik van alles wat ik nooit van mezelf geweten heb. Of misschien zijn het mijn hersenen die tegen me zeggen dat alles wat hij doet perfect is omdat ik nou eenmaal van hem houd.

‘Het gaat prima,’ antwoord ik terwijl mijn ogen zich aan hem laven.

Hij ziet er nog steeds bezorgd uit, dus trek ik mijn neus op. Hij grinnikt.

‘Echt waar,’ zeg ik grijnzend.

‘Kijk alleen naar mij, Sheeta,’ zegt hij. ‘Vergeet alle anderen.’

‘Oké.’

Hij loopt terug naar zijn plek en gaat door met tekenen. Ik bekijk hem aandachtig, bestudeer de frons tussen zijn wenkbrauwen, de geconcentreerde blik waardoor zijn ogen nog donkerder groen lijken.

Wanneer hij klaar is, draait hij zijn schetsboek om en laat het me trots zien. Ik voel dat mijn wangen warm worden.

Met zachte houtskoolstreken heeft hij mijn ogen, mijn lippen benadrukt. Mijn hidjab valt over mijn schouder en mijn jurk ligt gedrapeerd over de grond. Hij heeft me getekend zoals hij me ziet.

Ik zie er... prachtig uit.

Een paar omstanders komen wat dichterbij staan en Kenan laat hun zijn werk zien. Een stel applaudisseert zelfs, waar ik een beetje om moet

giechelen. Kenan praat met ze in het beetje Duits dat hij inmiddels kent en loopt daarna naar mij toe om me te helpen opstaan.

‘Ik vind de tekening geweldig,’ zeg ik terwijl ik mijn armen om zijn hals sla. ‘Het was het waard om vanochtend om zes uur op te staan en vóór alle andere mensen hier te zijn.’

Hij lacht, en het dringt tot me door dat zijn lach met de dag vrolijker wordt. Alsof die rechtstreeks uit zijn herstellende ziel komt en klinkt zoals hij hoort te klinken.

Hij geeft me een hand en schuift het schetsboek onder zijn arm. De herfst past bij Berlijn. Net zoals de herfst bij Homs paste. Waarschijnlijk komt dat door de magie die bij het najaar hoort. Ik kijk naar het zonlicht dat tussen de wolken door stroomt. We lopen langs monumenten, stukjes geschiedenis die overal in de stad lijken neergestrooid, en praten over onze toekomst. In onze gesprekken wordt steeds vaker Canada voorzichtig naar voren gebracht. Het is een moeilijk besluit. Ik vraag me af of ik daar ook delen van Homs zal herkennen, verborgen in madeliefjes en zonsondergangen.

De wind laat mijn rok licht wapperen en Kenan wijst naar een bloemenwinkel, verborgen in een hoekje. We kopen bordeauxrode anjers van de lieve oude dame achter de toonbank en daarna koele limonade bij de winkel ernaast. We gaan op een bankje onder een enorme eikenboom zitten, in het park dat uitkijkt over de Berliner Dom. Kenan gaat liggen, legt zijn hoofd op mijn schoot en sluit zijn ogen. Het zonlicht dat door de bladeren wordt gefilterd danst over zijn gezicht. Ik pak een voor een de anjers bij hun steel en begin ze in elkaar te draaien. Te vlechten.

‘Wat doe je?’ Hij opent één oog. Het gouden zonlicht glinstert in het groen.

‘Een kroon,’ mompel ik, en plotseling ervaar ik een gevoel van déjà vu. Heb ik dit eerder gedaan? Ik pijnig mijn hersens maar herinner me niks. Ik heb dit niet eerder bij Kenan gedaan. Niet bij Layla. Bij niemand.

Dus waarom voelt het dan alsof dat wel zo is? Het is een aangenaam gevoel, deze blijdschap, alsof je een oude trui aantrekt die vol zit met herinneringen.

Ik kijk op en zoek tussen de takken naar de hemel, en één seconde, een lange seconde die eeuwig lijkt te duren, voelt het alsof ik terug ben in Homs.

In het oog van de storm komen zijn woorden in mijn hoofd tot leven. Ik zie ons hand in hand door Berlijn slenteren, terwijl hij een tas met tekenbenodigdheden over zijn schouder draagt. Ik zou anjers kopen bij een bloemist in de buurt en er een kroon van maken. En op sommige dagen, als de zon tussen de wolken door schijnt en de stralen overal om ons heen op de grond vallen, zou het ons aan Homs doen denken. Aan thuis.

Uit *Zolang de citroenbomen bloeien*, hoofdstuk 34.